

ÇEVRE ETİKETİ YÖNETMELİK TASLAĞI GÖRÜŞ FORMU*

Görüş Bildiren Kurum: TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI

Taslağın Genel Üzerindeki Görüş ve Değerlendirme

Ülkemizde 66/2010/AB sayılı Eko-Etiket Direktifine uyumlu olarak hazırlanan 19.10.2018 tarih ve 30570 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Çevre Etiket Yönetmeliği ile ülkemizde Çevre etiketi sistemi hayata geçirilmiştir. *Sürdürülebilir Kalkınma* ve *Sürdürülebilir Çevre* amacı çerçevesinde önemli bir araç olan çevre etiketi uygulamalarının daha etkin bir şekilde yürütülmesini teminen, uygulama süreçlerinde (başvuru, doğrulama, değerlendirme, izleme, kriter geliştirme ve güncelleme) değişiklik yapılması ihtiyacı doğmuştur. Çevre etiketi başvurularının değerlendirmesi aşamasında edinilen tecrübeler, 66/2010/sayılı AB Direktifi'ne uyumun güçlendirilmesi ve TS EN ISO 14024 Tip I Çevre Etiketlemesi, Prensipler ve Yöntemler standardı doğrultusunda çevre etiketi uygulamalarının mevzuata aktarılması amacıyla Çevre Etiket Yönetmeliği'nin yeniden hazırlanması gereksinimi ortaya çıkmıştır. Yönetmeliğin uygulamaya geçmesi ile birlikte ülkemizdeki çevre etiketi sürecinin daha disiplinli hale gelmesi, ISO 14024 çevre etiketi sistemini uygulayan ülkelerin uygulamaları ile yakınlık sağlanması ve olası işbirliklerin geliştirilmesinin yolu açılacaktır. Böylelikle ülkemizde üretilen ürünlerin dış pazarda daha kolay yer bulması için önemli bir seçenek oluşacaktır.

Sürdürülebilir çevre hedefleri doğrultusunda, yaşam döngüsü boyunca çevresel etkileri azaltılmış ürün veya hizmetleri teşvik etmek, tüketicilere doğru ve bilimsel temeli olan bilgi akışını sağlamak amacıyla hazırlanan yönetmelikle birlikte, üreticiler ürünleri için Türkiye Eko Etiket'i alabilmektedir. "Türkiye Eko Etiket'e yönelik olarak ilk etapta tekstil, seramik ve temizlik kağıdı ürünleri olmak üzere 3 sektör için kriterleri hazırlanmış olup, bu kriterlerin yayınlanmasıyla ve başvuru formunun açılmasıyla işlerlik kazanmıştır. "*Türkiye Çevre Etiket Sistemi'nin (TÇES) Geliştirilmesi Projesi*" kapsamında doğal taş ve sert yüzey temizleyiciler ürün grubuna ait çevre etiketi kriterleri hazırlanmıştır. ÇEVRE ve Şehircilik Bakanlığı ile TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi arasında yürütülen Türkiye Çevre Etiket Sistemi Projesi kapsamında, turistik konaklama tesisleri için uymaları zorunlu ve isteğe bağlı çevre etiketi kriterleri oluşturulmuştur. Günümüzde Seramik Kaplama Ürünleri, Tekstil Grubu Ürünleri, Temizlik Kağıdı Grubu Ürünleri, Elde Yıkama Bulaşık Deterjanı, Turistik Konaklama Hizmet Grubu, Kişisel Bakım ve Kozmetik Grubu Ürünleri, Cam Grubu Ürünleri, Bulaşık Makinesi Deterjanı Grubu Ürünleri, Çamaşır Deterjanı Grubu Ürünleri, Sert Yüzey Temizleyiciler Grubu Ürünleri, Doğal Taş Grubu Ürünleri için çevre etiketi kriterleri bulunmaktadır.

ÇEVRE ETİKETİ YÖNETMELİK TASLAĞI GÖRÜŞ FORMU*

Yönetmelik Değişikliğinin Genel Hakkında Değerlendirme:

Mülga Yönetmelik ile 2023 Yönetmeliği arasında 'Genel Gerekçe' dâhil bir "Karşılaştırma Cetveli", mevzuat değişikliklerinin gerekçelerinin kısa sürede algılanması ve ilgili sektörlerde çözüme odaklanarak önerilerin geliştirilmesinde oldukça değerli katkılar verecektir. Ancak bu cetvel, bu mevzuat düzenlemesi sürecinde verilmemiştir. Diğer taraftan, mülga mevzuat veya onlara ait taslak aşamalarında verilmiş olsa dahi, yayımlanan bu Yönetmelikte mülga sürümü arasında herhangi bir karşılaştırma yapılmamış olup, kurumsal önerilerin dikkate alınıp alınmadığı, alınmamış ise buna karşılık herhangi bir gerekçenin kamuoyuna bildirilmediği anlaşılmaktadır. Bu durum, hem yeni mevzuattaki değişikliklerin kamuoyunca değerlendirilmesini, hem de uygulamacıların dikkate alacağı yeni Yönetmelik konusunda yönlendirilmesini önlemektedir. Bu nedenle, mülga ve yeni Yönetmelik arasında 'Genel Gerekçe' dâhil bir 'Karşılaştırma Cetveli' nin verilmesi uygun görülmektedir.

Görüş için gelen Yönetmelikler, daha ziyade piyasadaki firmaların yaşadığı sıkıntıları işlemekte, sorunların kendilerince ilk elden ifade edilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu konuda genel bir geri dönüş gözlenmese de, hâlihazırda piyasa bakış açısıyla mesleki katkı ve görüş alışverişleri ile ilgili komisyonlara iletmış oldukları görüşler gönderilmektedir. Mesleki açmazlara odaklanmayı teminen, 'öncelikle piyasadaki meslektaşlarımızca mevzuat düzenlemesinin mesleki esaslarının forma yansıtılması, sonrasında ilave katkı için diğer üyelerin de katkısının alınması' şeklinde yürütülmesi (görüş odak noktasının sektör olması), verimlilik açısından yararlı olacaktır.

Mevcut Metin	Taslak Metin	Öneri/Teklif Metni
Tanımlar MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen; ... İ) Teknik inceleme komisyonu: Ürün veya hizmet gruplarına ait çevre etiketi kriterlerini belirleyen, geliştiren ve ilgili kriterlere göre uygunluğunu teknik açıdan inceleyen komisyonu,	Tanımlar MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen; ö) Teknik çalışma komisyonu: Ürün veya hizmet gruplarına ait çevre etiketi kriterlerini belirleyen ve geliştiren komisyonu, p) Teknik çalışma raporu: Ürün veya hizmet grubu kriterlerinin teknik gerekçeleri hakkında bilgi veren raporu, r) Teknik inceleme komisyonu: Çevre	Kriter Değerlendirme Raporu Tanımlar MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen; ö) Kriter Belirleme ve Geliştirme Komisyonu: Ürün veya hizmet gruplarına ait çevre etiketi kriterlerini belirleyen ve geliştiren komisyonu, p) Kriter Gerekçe Raporu: Ürün veya hizmet grubu kriterlerinin teknik gerekçeleri hakkında bilgi veren raporu,

**ÇEVRE ETİKETİ YÖNETMELİK TASLAĞI
GÖRÜŞ FORMU***

	etiketi kriterlerine göre başvuruların uygunluğunu teknik açıdan inceleyen ve doğrulamasını yapan komisyon, s) <i>Teknik inceleme raporu</i> : Ürünün veya hizmetin çevre etiketi kriterlerini sağladığını/sağlamadığını ve gerekli doğrulama işleminin gerçekleştirildiğini gösteren raporu,	r) <i>Başvuru İnceleme Komisyonu</i> : Çevre etiketi kriterlerine göre başvuruların uygunluğunu teknik açıdan inceleyen ve doğrulamasını yapan komisyon, s) <i>Kritere Uygunluk Raporu</i> : Ürünün veya hizmetin çevre etiketi kriterlerini sağladığını/sağlamadığını ve gerekli doğrulama işleminin gerçekleştirildiğini gösteren raporu
Değerlendirme 'Çalışma' ve 'inceleme' işleri, esasta aynı olup, birimlerin veya süreçlerin farkını yansıtmamaktadır. Bu komisyonları farklı kılan unsur, üzerinde inceleme yapılan veya çalışılan konudur. Diğer taraftan, sadece Çevre Etiket Kurulu idari nitelikte olup, alt komisyonların hepsi de teknik tabanlıdır. Bu nedenle, teknik veya idari ayırımına da gerek bırakmayan, inceleme/çalışma ibareleri gibi farklılaşmayı göstermeyen komisyon adları yerine ile tanımlar önerilmelidir. Ayrıca, 'Çevre Etiket Kurulu' kriter belirleme ve kriter değerlendirme işlemlerini yapmakta olup, komisyon adları da bu başlıklar altında dikkate alınmalıdır. Çevre Etiket Teknik İnceleme Komisyonu ve Çevre Etiket Teknik Raporu, sadece başvurular için yürütülmekte olan bir süreç olup, başvuru başlığı altında değerlendirilmelidir.		
Ürün veya hizmet grubu kriterlerinin belirlenmesi MADDE 9 – (1) Yeni ürün veya hizmet grubu kriterlerinin belirlenmesi ve mevcut ürün veya hizmet grubu kriterlerinin geliştirilmesi/güncellenmesi süreci aşağıda belirtilmiştir: ... g) Taslak kriterler hakkında ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sektör temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşların görüşleri alınır.	Ürün veya hizmet grubu kriterlerinin belirlenmesi MADDE 9 – (1) Yeni ürün veya hizmet grubu kriterlerinin belirlenmesi ve mevcut ürün veya hizmet grubu kriterlerinin geliştirilmesi/güncellenmesi süreci aşağıda belirtilmiştir: ... f) Taslak kriterler nihai hale getirilinceye kadar paydaşların görüşlerinin alınması için Bakanlığın internet sayfasında 30 takvim günü süreyle yayınlanır.	Ürün veya hizmet grubu kriterlerinin belirlenmesi MADDE 9 – (1) Yeni ürün veya hizmet grubu kriterlerinin belirlenmesi ve mevcut ürün veya hizmet grubu kriterlerinin geliştirilmesi/güncellenmesi süreci aşağıda belirtilmiştir: ... f) Taslak kriterler hakkında ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sektör temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşların görüşleri alınır. Taslak kriterler nihai hale

ÇEVRE ETİKETİ YÖNETMELİK TASLAĞI
GÖRÜŞ FORMU*

ğ) Taslak kriterler nihai hale getirilinceye kadar paydaşlarla görüş alışverişleri ve toplantılar yapılır.		getirilinceye kadar paydaşlarla görüş alışverişleri ve toplantılar yapılır.
Değerlendirme		
Yeni ürün veya hizmet grubu kriterlerinin belirlenmesi ve mevcut ürün veya hizmet grubu kriterlerinin geliştirilmesi/güncellenmesi süreci kapsamında 9. Maddenin (1)/f bendi ile Taslak kriterlerin nihai hale getirilmesine dek “paydaşlarla görüş alışverişleri ve toplantılar” yapmak yerine, “paydaşların görüşlerinin alınması için Bakanlığın internet sayfasında 30 takvim günü süreyle yayınlanması” yeterli görülmektedir. Bu yaklaşım, imar plan değişikliklerinin askıya çıkarılması ve itiraz etme sürecine benzemekle; görüş alışverişine zemin hazırlayan danışma süreçlerinin ortadan kaldırılmasına, paydaşlık niteliğinin geri planda kalmasına ve Bakanlık ve kamuoyu arasındaki iletişimin bürokrasiye terk edilmesine ve görüşlerin dikkate alınmadığına veya gerekçeli geri bildirimlerin önlenmesine izin vermektedir. Bu nedenle, Taslak kriterlerin nihai hale getirilmesine dek “paydaşlarla görüş alışverişleri ve toplantılar” yapmak esas olmalıdır.		
Piyasa takibi ve çevre etiketi kullanımının kontrolü MADDE 19 – ... (3) Bakanlık, çevre etiketi taşıyan ürün veya hizmetlerin belirlenen kriterlere uymadığının veya bu Yönetmelik hükümlerine uygun çevre etiketinin kullanılmadığının tespiti halinde çevre etiketi kullanıcısının çevre etiketi kullanımını yasaklanır; yasaklama kararını web sitesinde veya uygun araçlarla duyurabilir.	Çevre etiketinin kullanımı MADDE 13 – ... (16) İptal edilen ve süresi geçen belgeler Bakanlık tarafından internet sayfasında ve/veya uygun araçlarla duyurulur.	Çevre etiketinin kullanımı MADDE 13 – ... (16) İptal edilen ve süresi geçen belgeler Bakanlık tarafından internet sayfasında ve/veya uygun araçlarla ürünün kullanıldığı, halkın ürün/hizmetle karşılaştığı kullanım alanlarına uyarıcı basılı duyurular asılarak duyurulur.
Değerlendirme		
İptal edilen ve süresi geçen belgeler sanal ortamda etiket iptal edilirken, ürünün/hizmetin firma tarafından kullanımı ise fiili ortamda devam edebilir. Bu nedenle, etiket iptali, ürünün kullanıldığı, halkın ürünle karşılaştığı hizmet ortamında duyurulmalı veya yasakla birlikte ürünün kullanım alanlarına uyarıcı duyurular asılmalıdır.		

ÇEVRE ETİKETİ YÖNETMELİK TASLAĞI
GÖRÜŞ FORMU*

Çevre etiketi kurulu MADDE 16 – (1) Çevre etiketi kurulu üyeleri; Genel Müdür veya yetkilendireceği bir Genel Müdür Yardımcısının başkanlığında, kamu kurum/kuruluşları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaş temsilcilerinden seçilerek Bakanlık tarafından oluşturulur. (2) Çevre etiketi kurulunun çalışma usul ve esasları aşağıdaki şekildedir: a) Çevre etiket kurulu yılda en az 2 defa toplanır. Toplantı yeter sayısı salt çoğunluktur. Kararlar toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınır. ...	Çevre etiketi kurulu MADDE 15 – (1) Çevre etiketi kurulu üyeleri; Genel Müdür veya Genel Müdür Yardımcısının yetkilendireceği kişi başkanlığında, kamu kurum/kuruluşları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlardan en az Daire Başkanı veya yönetim kurulu üyesi düzeyinde temsilcilerden belirlenerek Bakanlık tarafından oluşturulur. (2) Çevre etiketi kurulunun çalışma usul ve esasları aşağıdaki şekildedir: a) Çevre etiket kurulu yılda en az 1 defa toplanır. Toplantı yeter sayısı salt çoğunluktur. Salt çoğunluğun sağlanamadığı durumlarda 21 takvim günü sonra tekrar toplantı yapılır. ... ç) Kararlar toplantıya katılanların oybirliği veya oyçokluğu ile alınır. Toplantı kararları tutanak altına alınır. Tutanakta, kurul üyelerinin ad ve soyadları, unvanları; kararlar, karar tarihi ve kararın oybirliği veya oyçokluğuyla verilip verilmediği yer alır. Tutanak, Başkan ve üyeler tarafından imzalanır.	Çevre etiketi kurulu MADDE 15 – (1) Çevre etiketi kurulu üyeleri; Genel Müdür veya Genel Müdür Yardımcısının yetkilendireceği kişi başkanlığında, kamu kurum/kuruluşları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlardan en az Daire Başkanı veya yönetim kurulu üyesi düzeyinde temsilcilerden belirlenerek Bakanlık tarafından oluşturulur. (2) Çevre etiketi kurulunun çalışma usul ve esasları aşağıdaki şekildedir: a) Çevre etiket kurulu yılda en az 1 defa toplanır. Kuruldaki özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlar da dikkate alınmak üzere, kurul salt çoğunlukla toplanır. Salt çoğunluğun sağlanamadığı durumlarda 21 takvim günü sonra tekrar toplantı yapılır. ... ç) Kararlar, Kuruldaki özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlar da dikkate alınmak üzere, toplantıya katılanların oybirliği veya oyçokluğu ile alınır. Toplantı kararları tutanak altına alınır. Tutanakta, kurul üyelerinin ad ve soyadları, unvanları; kararlar, karar tarihi ve kararın oybirliği veya oyçokluğuyla verilip verilmediği yer alır. Tutanak, Başkan ve üyeler tarafından imzalanır.

ÇEVRE ETİKETİ YÖNETMELİK TASLAĞI GÖRÜŞ FORMU*

Değerlendirme

Bakanlık yetkililerinin, özerk veya yarı-özerk kurumlardan gelen üyeler olmadığı; sonuçta Bakanlık yöneticilerinin genel eğilimine göre karar alınacağı açıktır. Bu bağlamda, toplantıya katılan özel/tüzel kişilerin paydaş olması, sektörden etkilenme düzeyleri dikkate alınarak kendi görüşlerinin de sektörde belirleyici olduğu kabul edilmelidir. Bu nedenle, toplantıda sadece tanık olarak bulunmaları yerine, gündem görüşlerini ifade ederek kayda geçirmeleri, eğer STÖ görüşleri teknik veya bilimsel raporlarla desteklenmiş ise, görüşlerin kurulda dikkate alınmasının ve uygulamaya konulmasının sağlanması için kurul üyeleri “oy vererek” sorumlu olmalıdır. Ancak kamu kurum/kuruluşları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlardan en az Daire Başkanı veya yönetim kurulu üyesi düzeyinde temsilcilerden oluşan bu kurulda; **SALT çoğunluğun resmi kurumlardan oluşması (özerk üyelerin belirleyici orandan düşük sayıda olmaları)** halinde, yine Bakanlığın resmi görüşünün baskın olacağı açıktır. Sonuç olarak, hem **salt çoğunluğun sağlanmasında** ve hem de **oybirliği veya oyçokluğunun tüm sektörleri temsil edici olmasında belli bir oranın gözetilmesi** zorunlu görülmektedir.

Çevre etiketi başvuru bedeli MADDE 23 – ...	Çevre etiketi bedelleri MADDE 23 – ...	Çevre etiketi bedelleri MADDE 23 – ...
(2) Bakanlık çevre etiketi kullanım bedelini yıllık olarak belirler. Çevre etiketi kullanıcısı Bakanlığın belirlemiş olduğu yıllık ücreti öder. Bakanlık yıllık ücreti ödenmeyen ürün veya hizmetlere ait çevre etiketini iptal eder. Yıllık ücretin kapsadığı dönem çevre etiketinin verildiği tarih itibariyle başlar.	(2) Bakanlık çevre etiketi yıllık kullanım bedelini yıllık olarak belirler. Çevre etiketi kullanıcısı Bakanlığın belirlemiş olduğu yıllık ücreti öder. Bakanlık yıllık ücreti ödenmeyen ürün veya hizmetlere ait çevre etiketini iptal eder . Yıllık ücretin kapsadığı dönem çevre etiketinin verildiği tarih itibariyle başlar.	(2) Bakanlık çevre etiketi yıllık kullanım bedelini yıllık olarak belirler. Çevre etiketi kullanıcısı Bakanlığın belirlemiş olduğu yıllık ücreti öder. Bakanlık yıllık ücreti ödenmeyen ürün veya hizmetlere ait çevre etiketinin kullanımını askıya alır . Yıllık ücretin kapsadığı dönem çevre etiketinin verildiği tarih itibariyle başlar.

Değerlendirme

Bakanlığın çevre etiketi kullanım yetkisini verdiği bir ürün; çevre açısından bu etiketi hak eden niteliklere sahip demektir. Sadece yıllık ücretin ödenmemesi gerekçesiyle, bu etiketin iptali doğru değildir. Kullanımının devamı için çevre etiketine sahip ürünün, Bakanlıkça denetlenmesi gerektiğinden, kamu hizmeti bedelinin alınması da bir zorunluluktur. Ancak ürünün aynı belgeyi tekrar almak için başvuru süreçlerine veya başvuru bedellerini yüklenmesine izin vermemek amacıyla, geçici bir süre için **etiket kullanımının askıya alınması** yeterli olacaktır. Aksi halde, patent belgelerinin geçerliliğinin yıllık ücretlere bağlı olmasına ve ödenmediğinde patent belgesinin iptaline benzer olarak, yıllık bedeli ödenmemiş bir etiketin iptaliyle sektörün maliyet kaybına uğrayacağı da dikkate alınmalıdır.

**ÇEVRE ETİKETİ YÖNETMELİK TASLAĞI
GÖRÜŞ FORMU***